

ПОСТАНОВА

Верховної Ради України

Про звіт про виконання Закону України
"Про Державний бюджет України на 2019 рік"

Розглянувши звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" (далі – Закон) та висновки Рахункової палати про результати аналізу цього звіту, Верховна Рада України зазначає таке.

У 2019 році фактичні макропоказники економічного і соціального розвитку України дещо відрізнялися від їх прогнозу, врахованого при затвердженні державного бюджету на 2019 рік. За попередніми даними, номінальний валовий внутрішній продукт за звітний період становив 3.974,6 млрд гривень і відбулося його реальне зростання на 3,2 відсотка при прогнозі 3.946,9 млрд гривень і 3 відсотка відповідно. При цьому індекс споживчих цін (грудень 2019 року до грудня 2018 року) становив 104,1 відсотка при прогнозі 107,4 відсотка, індекс цін виробників відповідно – 92,6 відсотка при прогнозі 110,1 відсотка. Середньомісячна заробітна плата реально зросла на 9,8 відсотка порівняно з 2018 роком при її прогнозованому зростанні на 6,9 відсотка. Крім того, при прогнозованому зростанні експорту товарів і послуг на 8,3 відсотка та імпорту товарів і послуг на 9,1 відсотка фактично відбулося їх збільшення відповідно на 7,2 відсотка та 7,5 відсотка. Відхилення фактичних макропоказників від відповідних прогнозних показників свідчить про недоліки у їх прогнозуванні, що, у свою чергу, негативно впливає на якість бюджетного планування. За оцінкою Рахункової палати, низька якість підготовки макроекономічного прогнозу призвела до недоотримання 43 млрд гривень доходів державного бюджету і водночас до зменшення витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких видатків на суму 17 млрд гривень.

Слід звернути увагу, що попередні дані номінального обсягу валового внутрішнього продукту і його реального зростання за 2019 рік дають підстави для здійснення у 2021 році виплат за державними деривативами, випущеними в результаті здійснення у 2015 і 2016 роках правочинів з державним та гарантованим державою боргом з метою його реструктуризації і часткового списання, на умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 912.

Протягом звітнього періоду прийнято чотири закони про внесення змін до Закону, з яких суттєві зміни, ініційовані Кабінетом Міністрів України, прийняті Верховною Радою України 31 жовтня 2019 року. В результаті, планові загальні показники державного бюджету змінені таким чином: зменшено доходи на 18,8 млрд гривень (або на 1,8 відсотка) і видатки на 19,1 млрд гривень (або на 1,7 відсотка), а також збільшено надання кредитів на 1,4 млрд гривень (або на 10,4 відсотка) і граничний обсяг дефіциту на 1,1 млрд гривень (або на 1,3 відсотка).

Загалом через зведений бюджет України у 2019 році, за попередніми даними, перерозподілено 32,5 відсотка валового внутрішнього продукту (у 2018 році – 33,3 відсотка).

Доходи державного бюджету за 2019 рік становили 998,3 млрд гривень (або 99,1 відсотка затверджених із змінами показників) та збільшилися порівняно з 2018 роком на 70,2 млрд гривень. Збільшення доходів державного бюджету проти попереднього року відбулося в результаті значного збільшення коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України", а також, згідно з висновками Рахункової палати, зростання середньомісячної заробітної плати, споживчих цін і цін виробників промислової продукції, імпорту товарів порівняно з 2018 роком.

До загального фонду державного бюджету доходи надійшли в обсязі 879,8 млрд гривень, що становило 96,9 відсотка затверджених із змінами показників, тобто менше на 28,6 млрд гривень. Таке відхилення є найбільшим та відповідно найгіршим показником за останні п'ять років. Зазначений обсяг недовиконання був би ще більшим, якби протягом звітнього періоду відповідні планові показники не були зменшені на 20,1 млрд гривень.

На стан виконання доходів загального фонду позитивно вплинуло понадпланове надходження окремих платежів, зокрема: коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України" (на 17,3 млрд гривень, або

на 36,3 відсотка); податку на прибуток підприємств (на 11,6 млрд гривень, або на 12,1 відсотка); податку та збору на доходи фізичних осіб (на 3,8 млрд гривень, або на 3,6 відсотка); акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (на 2,2 млрд гривень, або на 27 відсотків); збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій (на 1,75 млрд гривень, або на 23,5 відсотка); частини чистого прибутку державних підприємств, що вилучається до бюджету, та дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність (на 1,75 млрд гривень, або на 3,9 відсотка).

Разом з тим не забезпечено виконання планових показників окремих доходів загального фонду державного бюджету, зокрема: податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів (недоотримано 33,3 млрд гривень, або 10,4 відсотка, при тому що план зменшено на 19 млрд гривень); акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (недоотримано 15,6 млрд гривень, або 20,2 відсотка); рентної плати за користування надрами для видобування природного газу (недоотримано 10,9 млрд гривень, або 27,3 відсотка); податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (недоотримано 5,7 млрд гривень, або 6 відсотків). На думку Рахункової палати, невиконання планових показників окремих доходів державного бюджету спричинено насамперед низькою якістю макроекономічного прогнозування і недоліками у плануванні доходів під час складання проекту державного бюджету. Водночас за результатами проведеного аудиту відмічено, що в Україні не створено цілісної та ефективної системи державного контролю за виробництвом і обігом тютюну та тютюнових виробів від виробника або імпортера до кінцевого споживача, а отже, існували передумови для нелегального виробництва, обігу та контрабанди зазначеної продукції. Як наслідок, державний бюджет недоотримував надходження від відповідного акцизного податку.

Відшкодування з державного бюджету податку на додану вартість грошовими коштами становило 151,9 млрд гривень, що на 20,2 млрд гривень (або на 15,4 відсотка) більше показника 2018 року. При цьому обсяг невідшкодованих сум цього податку у звітному періоді зменшився на 4,6 відсотка та на 1 січня 2020 року становив 27,4 млрд гривень. Рахункова палата звертає увагу, що проведений аналіз відшкодування податку на додану вартість свідчить про можливість відтермінування відшкодування для поліпшення показників виконання державного бюджету (особливо наприкінці року), що призводить до створення

нерівних умов для платників податків, посилює корупційні ризики, а також створює додаткове навантаження на бюджет наступного року.

Доходи спеціального фонду державного бюджету надійшли в обсязі 118,5 млрд гривень та порівняно з 2018 роком зросли на 24 млрд гривень (або на 25,4 відсотка), при цьому встановлений Законом обсяг перевиконано на 19,6 млрд гривень (або на 19,8 відсотка) переважно за рахунок власних надходжень бюджетних установ (на 12,5 млрд гривень, або на 37,1 відсотка).

Відповідно до частини четвертої статті 23 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) планові показники спеціального фонду без внесення змін до Закону збільшені на 29,2 млрд гривень (переважно за рахунок збільшення власних надходжень бюджетних установ на 21 млрд гривень) і відносно уточненого плану рівень виконання доходів становив 92,5 відсотка (щодо власних надходжень бюджетних установ – 84,5 відсотка). Щорічне значне перевиконання власних надходжень бюджетних установ порівняно із затвердженими Законом показниками та невиконання уточненого плану свідчать про системні недоліки у плануванні таких надходжень і відповідних видатків багатьма головними розпорядниками коштів державного бюджету (зокрема, заниження планових показників під час складання проекту державного бюджету, що створює додаткове навантаження на видатки загального фонду, та нереалістичне збільшення таких показників у процесі виконання державного бюджету). Рахункова палата за результатами проведеного аналізу зауважує про недосконале, непрозоре і необґрунтоване планування органами державного управління надходжень спеціального фонду, передусім від надання платних послуг, відсутність єдиного підходу до встановлення розміру плати за надання таких послуг та порядку використання отриманих надходжень, незабезпечення належного внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту за використанням таких коштів та відповідальності розпорядників бюджетних коштів.

Значно перевиконано загальний обсяг планових показників митних платежів, отриманих при митному оформленні для вільного обігу транспортних засобів, що були ввезені на митну територію України та поміщені в митні режими транзиту або тимчасового ввезення у період з 1 січня 2015 року до дня набрання чинності Законом України від 8 листопада 2018 року "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування акцизним податком легкових транспортних засобів", які згідно з пунктом 7 статті 11, пунктом 16 статті 14 і пунктом 9 розділу "Прикінцеві положення" Закону зараховувалися до спеціального фонду державного бюджету із

спрямуванням Пенсійному фонду України, – при запланованому 1 млрд гривень надійшло 7,1 млрд гривень.

У 2019 році до спеціального фонду державного бюджету зараховувалося 75 відсотків (у 2018 році – 50 відсотків) акцизного податку та ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби, що є джерелами доходів державного дорожнього фонду. Зокрема, до державного дорожнього фонду у частині доходів, визначених пунктом 1 частини другої статті 24² Кодексу, надійшло 53,7 млрд гривень, що на 3,27 млрд гривень більше затверджених із змінами показників. Згідно з частиною четвертою статті 24² Кодексу таке перевиконання надходжень до державного дорожнього фонду розподіляється за відповідними напрямками автоматично у пропорціях, визначених цією частиною статті. При цьому подальший розподіл коштів на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах має здійснюватися відповідно до вимог частини другої статті 103¹ Кодексу в порядку, встановленому частиною шостою статті 108 Кодексу. Однак Кабінетом Міністрів України не прийнято рішення про розподіл додаткового обсягу відповідної субвенції між місцевими бюджетами.

Загальний обсяг переplat податків і зборів до державного бюджету збільшився на 28,2 млрд гривень (або у 1,8 раза) і на 1 січня 2020 року становив 65,3 млрд гривень, що збільшує ризики виконання планових показників бюджету у наступних роках. Зазначений показник та нижченаведена інформація щодо податкового боргу і податкових зобов'язань стосуються лише надходжень, контроль за справлянням яких покладено на Державну податкову службу України, та є неповними, оскільки Державною митною службою України, незважаючи на вимоги частини третьої статті 59 та частини третьої статті 60 Кодексу, місячні і квартальні звіти щодо надходжень державного бюджету в частині митних платежів не подавалися.

Протягом звітнього періоду тривало погіршення стану платіжної дисципліни платників податків. На 1 січня 2020 року податковий борг перед державним бюджетом становив 104,1 млрд гривень, що на 18,5 млрд гривень (або на 21,6 відсотка) більше, ніж на 1 січня 2019 року. У зв'язку із зростанням податкового боргу державний бюджет недоотримав відповідних потенційних доходів. Відповідно до законодавства списано 5,2 млрд гривень податкового боргу перед державним бюджетом, що на 45,8 відсотка більше, ніж у 2018 році. Обсяги розстрочень та відстрочень податкових зобов'язань до державного бюджету зменшилися за рік на 17,9 відсотка і становили на кінець звітнього періоду 2,2 млрд гривень. Зростання податкового боргу

перед державним бюджетом негативно впливає на виконання доходів бюджету, свідчить про недовіру заходів, що вживають органи Державної податкової служби України з управління податковим боргом. Протягом останніх років Рахункова палата і Комітет Верховної Ради України з питань бюджету (далі – Комітет) постійно звертали увагу Кабінету Міністрів України на необхідність активізації процесу стягнення податкового боргу і недопущення його приросту.

Загалом стан виконання доходів державного бюджету свідчить про недостатність дій органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, щодо поліпшення справляння та адміністрування податків і зборів, зокрема погашення податкового боргу, руйнування схем мінімізації податкових зобов'язань, запобігання та протидії контрабанді, незаконному відшкодуванню податку на додану вартість та відмиванню коштів через офшорні зони.

За підсумками виконання державного бюджету за 2019 рік дефіцит становив майже 81 млрд гривень (або, за попередніми даними, 2 відсотки валового внутрішнього продукту), що на 10,1 млрд гривень менше за затверджений граничний обсяг. Такий показник дефіциту за номінальним обсягом є найбільшим за всі роки. При цьому дефіцит загального фонду державного бюджету становив 68,8 млрд гривень, що на 0,8 млрд гривень менше за затверджений граничний обсяг. Нижчий показник дефіциту порівняно з його граничним обсягом обумовлений насамперед проведенням видатків і наданням кредитів з державного бюджету в обсягах, менших за бюджетні призначення.

Від приватизації державного майна до державного бюджету надійшло лише 549,5 млн гривень, або 3,2 відсотка затвердженого показника (17,1 млрд гривень), що на 280,8 млн гривень більше, ніж у 2018 році. Зазначені кошти надійшли лише від приватизації об'єктів малої приватизації, хоча основні надходження очікувалося отримати саме від приватизації 21 об'єкта великої приватизації державної власності, перелік яких затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 січня 2019 року № 36-р. Щорічне значне невиконання плану надходжень від приватизації державного майна відбувається внаслідок недоліків у плануванні таких надходжень, недостатності та неефективності вжитих заходів з реалізації приватизаційної політики.

Зважаючи на зазначене невиконання плану, відповідно до частини четвертої статті 15 Кодексу та розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1104-р, погодженого з Комітетом, зменшено планові надходження від приватизації державного майна на 16,4 млрд гривень з відповідним збільшенням державних запозичень, що не вплинуло на обсяг дефіциту, але призвело до збільшення державного боргу. Раніше, керуючись цією ж нормою,

з метою зменшення державного боргу відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 675-р, погодженого з Комітетом, зменшено державні запозичення на 9,1 млрд гривень з відповідним передбаченням надходжень від продажу/пред'явлення цінних паперів у результаті дострокового погашення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб векселів, виданих ним в обмін на облігації внутрішньої державної позики. Отже, зазначені урядові рішення в частині зміни обсягу планових запозичень вбачаються нелогічними.

Державні запозичення у 2019 році здійснені в сумі 425,7 млрд гривень, що в 1,5 раза більше, ніж у 2018 році. При цьому надходження державних запозичень до загального фонду державного бюджету становили 409,8 млрд гривень (з них внутрішні запозичення – 345,9 млрд гривень), або на 26,2 відсотка більше затвердженого показника, що є результатом реалізації законодавчих норм (частини четвертої статті 15 та абзацу п'ятого частини першої статті 16 Кодексу), які дають право здійснювати додаткові запозичення.

Крім того, вперше відповідно до частини одинадцятої статті 16 Кодексу та на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2019 року № 1279-р, погодженого з Комітетом, до загального фонду державного бюджету здійснено понадпланові державні запозичення шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики на суму 4,7 млрд гривень із збереженням отриманих коштів на кінець 2019 року та спрямуванням їх на фінансування державного бюджету в 2020 році.

Рахункова палата зазначає, що майже третину розміщених у 2019 році облігацій внутрішньої державної позики придбали нерезиденти (частка таких облігацій у загальному обсязі облігацій внутрішньої державної позики, що перебувають в обігу, зросла з 0,8 до 14 відсотків). Як наслідок, збільшилися ризики дестабілізації фінансової ситуації, зокрема, у разі виходу нерезидентів з ринку внутрішніх запозичень ускладниться залучення на прийнятних умовах коштів для рефінансування наявного боргу і дефіциту державного бюджету, що спричинить зменшення міжнародних резервів і знецінення національної валюти.

До спеціального фонду державного бюджету надійшли кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів, у сумі 15,9 млрд гривень, або 71,5 відсотка затвердженого із змінами показника, що в 1,8 раза більше порівняно з 2018 роком. Порівняно з попередніми роками стан залучення таких запозичень дещо поліпшився, але залишається

недостатнім та є наслідком системних недоліків у плануванні та використанні зазначених коштів, на що постійно звертає увагу Комітет і Рахункова палата. При цьому в інформації про виконання таких інвестиційних проектів, поданій у складі звіту відповідно до пункту 15² частини другої статті 61 Кодексу, окремі показники відрізняються від аналогічних показників, зазначених в інших розділах звіту.

У 2019 році витрати державного бюджету з погашення та обслуговування боргових зобов'язань становили 464,5 млрд гривень, що на 32,7 відсотка більше, ніж у 2018 році. Платежі з погашення державного боргу здійснено в обсязі 345,2 млрд гривень, що на 26,8 відсотка більше затвердженого показника та на 47,2 відсотка більше, ніж у 2018 році. Таке перевищення затверджених показників пов'язане з необхідністю погашення короткострокових запозичень та є допустимим виходячи з норм абзацу п'ятого частини першої, частин шостої і сьомої статті 16 Кодексу. Видатки на обслуговування державного боргу здійснені у сумі 119,2 млрд гривень, що на 3,5 відсотка менше за бюджетні призначення (зменшені згідно із змінами до Закону на 21,6 млрд гривень переважно через ревальвацію гривні).

Державні гарантії надано в обсязі 4,85 млрд гривень для забезпечення часткового виконання боргових зобов'язань Державної іпотечної установи за кредитами (позиками), що залучаються з метою фінансування статутної діяльності такої установи, при визначеному статтею 6 Закону граничному обсязі 27,3 млрд гривень.

Державний борг зменшився за звітний період на 5,3 відсотка і на 31 грудня 2019 року становив 1.761,4 млрд гривень, що на 298,7 млрд гривень менше за затверджений граничний обсяг, встановлений статтею 5 Закону. Гарантований державою борг на кінець звітного періоду становив 236,9 млрд гривень, що на 151,7 млрд гривень менше за затверджений граничний обсяг. Загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на 31 грудня 2019 року становив 1.998,3 млрд гривень (або, за попередніми даними, 50,3 відсотка валового внутрішнього продукту) та суттєво зменшився переважно внаслідок ревальвації гривні і зростання номінального валового внутрішнього продукту, при цьому вперше за останні шість років знаходиться в межах граничної величини боргу, визначеної частиною другою статті 18 Кодексу (60 відсотків). Рахункова палата зазначає, що частка загального обсягу боргу, номінованого в іноземній валюті, знизилася, однак залишалася високою, що в умовах девальваційних очікувань посилює ризики збільшення боргу і витрат на його погашення й обслуговування.

Залишки коштів державного бюджету протягом звітного періоду збільшилися майже на 7 млрд гривень і на кінець 2019 року становили 42,25 млрд гривень. При цьому залишки коштів за загальним фондом становили 5 млрд гривень та збільшилися на 4,7 млрд гривень (у 15 разів) у зв'язку із збереженням коштів від понадпланових державних запозичень, здійснених наприкінці року відповідно до частини одинадцятої статті 16 Кодексу, а залишки коштів за спеціальним фондом – 37,2 млрд гривень (збільшилися на 2,3 млрд гривень).

Слід зазначити, що протягом першого кварталу 2019 року та на кінець звітного періоду через невиконання плану надходжень і незначний обсяг залишку коштів на початок року спостерігалася недостатність ресурсу за загальним фондом державного бюджету. Тому для здійснення витрат загального фонду залучалися кошти єдиного казначейського рахунка, що не належать до надходжень загального фонду державного бюджету. При цьому у звітності такі кошти відображені непрозоро, на що звертає увагу Рахункова палата. Зазначене свідчить про неналежне управління бюджетними коштами протягом року та неефективність заходів із забезпечення ліквідності єдиного казначейського рахунка.

Видатки державного бюджету за 2019 рік становили 1.075,1 млрд гривень (або 98,4 відсотка бюджетних призначень та 95,2 відсотка уточненого плану). За висновками Рахункової палати план видатків державного бюджету невиконаний внаслідок насамперед прийняття неефективних управлінських рішень, неналежного планування, низької виконавської дисципліни учасників бюджетного процесу. Зокрема, затвердження паспортів бюджетних програм та прийняття порядків використання коштів державного бюджету переважно відбувалося з порушенням установлених строків.

Видатки загального фонду державного бюджету проведені у сумі 952,97 млрд гривень, що на 30,8 млрд гривень (або на 3,1 відсотка) менше за бюджетні призначення (зменшені майже на 22 млрд гривень у жовтні 2019 року) та є найбільшим показником невиконання за останні п'ять років. Однак зменшення бюджетних призначень виявилось недостатнім, тому в грудні 2019 року за дорученням Кабінету Міністрів України на певний час було обмежено проведення значної частини видатків державного бюджету. Крім того, впродовж року здійснення видатків було нерівномірним, при цьому, як і в попередніх роках, основне видаткове навантаження спостерігалось переважно в останні місяці року, зокрема у жовтні – грудні проведено 28,7 відсотка річного обсягу видатків загального фонду. Рахункова палата звертає увагу, що у грудні видатків загального фонду, крім бюджетних програм

з обслуговування державного боргу, резервного фонду і міжбюджетних трансфертів, здійснено у 2,1 раза більше, ніж у середньому щомісяця у січні – листопаді, що збільшило ризики непродуктивного використання бюджетних коштів.

Порівняно з 2018 роком видатки загального фонду державного бюджету збільшилися на 68,8 млрд гривень (або на 7,8 відсотка) переважно за рахунок збільшення видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення (на 48,9 млрд гривень, або на 30,3 відсотка), оборону (на 17,9 млрд гривень, або на 21,5 відсотка), громадський порядок, безпеку та судову владу (на 17,3 млрд гривень, або на 17,1 відсотка), охорону здоров'я (на 17 млрд гривень, або на 86,5 відсотка), загальнодержавні функції (на 7,7 млрд гривень, або на 5 відсотків).

Захищені видатки державного бюджету здійснені загалом в обсязі 841,6 млрд гривень (або 98 відсотків уточненого плану), що становить 88,3 відсотка видатків загального фонду державного бюджету.

Випереджальне зростання видатків державного бюджету на оплату праці працівників (проти попереднього року збільшилися на 22,7 відсотка при зростанні загального обсягу видатків на 9,1 відсотка) певною мірою обумовлено підвищенням державних соціальних стандартів. Зокрема, місячний розмір мінімальної заробітної плати у 2019 році становив 4173 гривні, що на 12,1 відсотка більше, ніж у 2018 році. Водночас прожитковий мінімум у 2019 році підвищувався двічі: з 1 липня та з 1 грудня. Середньозважений місячний розмір прожиткового мінімуму на одну особу (1902 гривні) збільшився у 2019 році порівняно з аналогічними показниками 2018 року на 9 відсотків, і темп його зростання перевищив індекс споживчих цін. При цьому посадові оклади (тарифні ставки) розраховувалися виходячи з розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду, встановленого у розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року. В результаті посадові оклади для працівників 1–12 розрядів були меншими за встановлену мінімальну заробітну плату, що потребувало встановлення для таких працівників відповідних доплат.

Пенсійному фонду України спрямовано видатки державного бюджету в сумі 182,3 млрд гривень, у тому числі за загальним фондом – 174,4 млрд гривень (104,7 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану) та за спеціальним фондом – 7,9 млрд гривень (у 7,9 раза більше за бюджетні призначення у зв'язку з перевиконанням відповідного джерела – митних платежів від розмитнення транспортних засобів). Незважаючи на суттєве збільшення таких видатків порівняно з попереднім роком (на 32,2 млрд

гривень, або на 21,4 відсотка), у звітному періоді, як і в попередніх роках, Пенсійному фонду України надавалися позики на покриття тимчасових касових розривів за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка. Загалом надано таких позик у сумі 118,7 млрд гривень, з яких повернено 117,6 млрд гривень (не повернено 1,1 млрд гривень), хоча відповідно до вимог частини п'ятої статті 43 Кодексу надання таких позик має здійснюватися на умовах їх обов'язкового повернення до кінця поточного бюджетного періоду. На 1 січня 2020 року заборгованість Пенсійного фонду України за такими позиками, з урахуванням наданих у попередніх роках, становила 49,2 млрд гривень.

Міністерством охорони здоров'я України здійснено видатки за бюджетною програмою "Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру" в сумі 6,5 млрд гривень (або 99 відсотків плану), проте відповідні видатки на централізовані заходи, розподілені між адміністративно-територіальними одиницями, здійснено на дуже низькому рівні (0,9 відсотка плану). Отже, за рахунок здійснених у звітному періоді закупівель і видатків постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення медичним закладам у регіони здійснено у мінімальних обсягах та із значним запізненням, при цьому така ситуація триває вже кілька років поспіль. Як наслідок, дебіторська заборгованість за зазначеною бюджетною програмою зросла і на кінець року становила 7,7 млрд гривень.

У структурі видатків державного бюджету за економічною класифікацією питома вага капітальних видатків становила 7,1 відсотка, як і в 2018 році, при цьому порівняно з попереднім роком поточні видатки зросли на 9 відсотків, а капітальні видатки – на 9,1 відсотка. За загальним фондом державного бюджету поточні видатки здійснені на рівні 97,7 відсотка уточненого плану, а капітальні видатки – 85,5 відсотка уточненого плану.

На підставі відбору, здійсненого Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проектів, у загальному фонді державного бюджету на 2019 рік плановий обсяг державних капітальних вкладень для реалізації 34 державних інвестиційних проектів становив 2,54 млрд гривень. За звітний період такі видатки здійснено загалом в обсязі 2,3 млрд гривень (на 32,5 відсотка більше, ніж у 2018 році), що становить 90,6 відсотка плану, при цьому вісім таких проектів не виконувалися.

Витрати з резервного фонду державного бюджету здійснені в обсязі 1,3 млрд гривень (бюджетне призначення – 2 млрд гривень), з них, зокрема, на заходи із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій виділено 227 млн гривень, на зміцнення

обороздатності держави – 43,6 млн гривень. Разом з тим окремі рішення Кабінету Міністрів України щодо виділення у 2019 році коштів з резервного фонду не повною мірою відповідали меті створення такого фонду, оскільки відповідні видатки могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету, зокрема щодо погашення заборгованості із заробітної плати перед працівниками вугільної промисловості.

Видатки спеціального фонду державного бюджету за звітний період здійснені у сумі 122,16 млрд гривень (або 111,8 відсотка бюджетних призначень та 83,1 відсотка уточненого плану). Суттєва розбіжність між рівнями виконання планових показників за спеціальним фондом державного бюджету спостерігається щороку та свідчить, з одного боку, про неповноту планування таких показників, а з іншого боку – про неготовність головних розпорядників коштів державного бюджету використати наявні ресурси, що призводить до накопичення залишків коштів за спеціальним фондом і є свідченням неефективного управління фінансовими ресурсами.

За рекомендацією Комітету розширено звітну інформацію щодо державного дорожнього фонду, Державного фонду поводження з радіоактивними відходами та державного фонду розвитку водного господарства, утворених з 2018 року у складі спеціального фонду державного бюджету відповідно до статей 24², 24³ та 24⁴ Кодексу. Однак така інформація потребує подальшого вдосконалення в частині відображення планових і фактичних показників за всіма джерелами формування зазначених фондів, включаючи відповідні державні запозичення та власні надходження бюджетних установ, та їх витратами.

Відповідно до частин шостої, восьмої, дев'ятої та п'ятнадцятої статті 23 Кодексу протягом звітного періоду Комітетом розглянуто 89 рішень Кабінету Міністрів України щодо передачі окремих бюджетних призначень та перерозподілу деяких витрат державного бюджету, з них погоджено 81 рішення, вісім рішень не погоджено з огляду на недотримання вимог бюджетного законодавства та/або застереження щодо економічної доцільності. При цьому Комітет неодноразово звертав увагу, що відповідні звернення головних розпорядників коштів у переважній більшості не містили або містили недостатні обґрунтування і розрахунки щодо запропонованих змін бюджетних призначень. Передача бюджетних призначень та перерозподіл витрат державного бюджету здійснювалися щодо 28 головних розпорядників коштів державного бюджету за 209 бюджетними програмами за загальним і спеціальним фондами на загальну суму 27,5 млрд гривень. Як і у попередніх роках, у звітному

періоді зазначені урядові рішення приймалися переважно у другому півріччі, при цьому продовжилася тенденція щодо збільшення їх кількості та намагання головних розпорядників коштів використати наприкінці бюджетного періоду якомога в більших обсягах передбачені їм кошти, що свідчить насамперед про наявність серйозних прорахунків та про неврахування реальних і обґрунтованих потреб під час бюджетного планування, підтверджує відсутність чітких пріоритетів діяльності розпорядників коштів у середньостроковій перспективі, свідчить про реагування на поточні завдання, про відсутність системних підходів в управлінні бюджетними коштами та неготовність до переходу на повноцінне середньострокове бюджетне планування, на що також звертає увагу Рахункова палата.

У 2019 році відповідно до статті 22 Закону за двома бюджетними програмами щодо здійснення природоохоронних заходів і державної підтримки тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва) розподіл коштів за напрямками (об'єктами, заходами) здійснювався за рішеннями Кабінету Міністрів України, погодженими з Комітетом (загалом погоджено чотири такі рішення). Поряд із цим відповідно до статті 33 Закону Кабінетом Міністрів України прийнято два рішення, що погоджені з Комітетом, щодо визначення обсягів і порядку спрямування нерозподіленого залишку коштів, джерелом формування яких у 2017 році були надходження конфіскованих коштів та коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, за окремими напрямками, визначеними цією статтею, загалом у сумі 67,2 млн гривень.

На 1 січня 2020 року дебіторська бюджетна заборгованість за видатками загального фонду державного бюджету становила 27,4 млрд гривень (збільшилася за звітний період на 21 відсоток), з них прострочена заборгованість становила 3,4 млрд гривень (збільшилася в 1,7 раза). Рахункова палата зауважує, що неналежне супроводження виконавцями бюджетних програм договорів під час їх виконання та зволікання з проведенням претензійно-позовної роботи призвели до зростання простроченої дебіторської заборгованості і списання її на суму 130 млн гривень, що є втратами бюджету.

Кредиторська бюджетна заборгованість за видатками загального фонду державного бюджету збільшилася в 3,3 раза і на 1 січня 2020 року становила 4,8 млрд гривень (з них прострочена заборгованість – 0,9 млрд гривень). Зростання такої заборгованості пояснюється відображенням у відповідному звіті заборгованості на кінець року у сумі 3,1 млрд гривень за видатками Міністерства

соціальної політики України, передбаченими за бюджетною програмою "Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг у грошовій формі".

У звітному періоді надано кредитів з державного бюджету в сумі 11,5 млрд гривень (або 76,1 відсотка бюджетних призначень та 70,6 відсотка уточненого плану), з них за загальним фондом – 2,6 млрд гривень (або 103,1 відсотка бюджетних призначень та 70,7 відсотка уточненого плану), за спеціальним фондом – 8,9 млрд гривень (або 70,6 відсотка бюджетних призначень). Повернення кредитів до державного бюджету здійснено в сумі 7,3 млрд гривень (або 75,1 відсотка затвердженого показника), у тому числі за загальним фондом – 6,9 млрд гривень (або 83,3 відсотка), за спеціальним фондом – 367,9 млн гривень (або 26,2 відсотка). Значне невиконання планових показників кредитування спеціального фонду державного бюджету зумовлено низькою вибіркою кредитів (позик), отриманих від іноземних держав, іноземних фінансових установ та міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів, і невиконанням плану повернення кредитів. Рахункова палата звертає увагу, що неналежне використання коштів таких кредитів (позик) збільшує ризики втрати наявних можливостей для отримання додаткових ресурсів, зокрема для розвитку інфраструктури.

Протягом багатьох років залишається проблемним стан розрахунків підприємств-позичальників за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, з державним бюджетом, про що свідчить загальний обсяг відповідної простроченої заборгованості на 1 січня 2020 року в сумі майже 48 млрд гривень, що зменшилася за 2019 рік на 7,5 млрд гривень переважно внаслідок ревальвації гривні.

Відповідно до пункту 15 частини другої статті 61 Кодексу надано інформацію про досягнення головними розпорядниками коштів державного бюджету запланованої мети, завдань та результативних показників бюджетних програм, а також цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник коштів, з показниками їх досягнення за результатами 2019 року. У висновках Рахункової палати зазначено, що планування результативних показників для оцінки досягнення мети, цілей і завдань бюджетних програм головних розпорядників коштів є недосконалим. Так, має місце низька якість, формальність окремих показників, що не відображають реальний стан виконання бюджетної програми, знижують відповідальність виконавців, а надмірна деталізація результативних показників, недоліки у їх плануванні негативно впливають на оцінку виконання завдань бюджетної програми й ефективності використання бюджетних коштів.

У звітному періоді з державного бюджету надано трансфертів місцевим бюджетам у сумі 260,3 млрд гривень, що становить 90,9 відсотка бюджетних призначень (за загальним фондом – 244,4 млрд гривень, або 91 відсоток бюджетних призначень, за спеціальним фондом – 15,9 млрд гривень, або 89,9 відсотка бюджетних призначень). Загальний обсяг наданих трансфертів місцевим бюджетам порівняно з 2018 роком зменшився на 38,6 млрд гривень (або на 12,9 відсотка), що пояснюється здійсненням безпосередньо з державного бюджету окремих видатків у сфері охорони здоров'я (щодо надання первинної медичної допомоги населенню) та соціального захисту (в частині виплати пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг у грошовій формі). У структурі доходів місцевих бюджетів такий обсяг наданих трансфертів залишився значним (46,4 відсотка), проте порівняно з 2018 роком зменшився на 6,8 відсоткових пункти.

Відповідно до пункту 3 частини четвертої статті 67 Кодексу та Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" на 2019 рік встановлено відносини з державним бюджетом для бюджетів 782 об'єднаних територіальних громад, що на 117 громад більше, ніж у 2018 році.

Базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам перерахована у передбаченому Законом обсязі (10,4 млрд гривень), а реверсна дотація до державного бюджету – у сумі 6,8 млрд гривень (або 99,9 відсотка затвердженого показника). Додаткові дотації надано у передбаченому Законом обсязі (15,5 млрд гривень), з них 14,9 млрд гривень – додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я.

Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам надані в обсязі 234,4 млрд гривень (або 90 відсотків бюджетних призначень), з них найбільшу питому вагу традиційно становили субвенції на здійснення державних програм соціального захисту – 79,2 млрд гривень (або 78,5 відсотка бюджетних призначень). При цьому у звітному періоді до складу видів допомоги сім'ям з дітьми, що здійснюються за рахунок відповідної субвенції, за рішеннями Кабінету Міністрів України включено запроваджену з 1 вересня 2018 року одноразову натуральну допомогу "пакунок малюка" при народженні дитини, запроваджене з 1 січня 2019 року відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років "муніципальна няня" та запроваджену з 1 квітня 2019 року допомогу на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях. Однак таке питання має бути унормовано Законом України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми", в якому

визначено види допомоги сім'ям з дітьми та встановлено вимоги щодо її надання, про що також зазначено у висновках Рахункової палати.

Субвенції у сфері освіти надані в сумі 73,1 млрд гривень (100,1 відсотка бюджетних призначень та 99,6 відсотка уточненого плану), з них освітня субвенція становила 70,4 млрд гривень (101,1 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану), що у результаті підвищення оплати праці педагогічних працівників у 2019 році збільшилася на 9,9 млрд гривень (або на 16,4 відсотка) порівняно з 2018 роком. Відповідно до частини четвертої статті 103² Кодексу залишки коштів за освітньою субвенцією збережені на рахунках відповідних місцевих бюджетів і на 1 січня 2020 року становили 5,3 млрд гривень, що на 1,2 млрд гривень більше, ніж на початок 2019 року. У висновках Рахункової палати підкреслено, що щорічне збільшення залишків коштів за зазначеною субвенцією та наявність на початок 2020 року кредиторської заборгованості за поточними видатками у закладах освіти свідчать про неналежне планування відповідних видатків та недосконалість формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами.

У сфері охорони здоров'я місцевим бюджетам надано дев'ять субвенцій на суму 59,1 млрд гривень (або 99,8 відсотка бюджетних призначень та 99,2 відсотка уточненого плану), з них медична субвенція – 56,1 млрд гривень (або 100,7 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану). Згідно з частиною четвертою статті 103⁴ Кодексу залишки коштів за зазначеною субвенцією збережені на рахунках відповідних місцевих бюджетів і на 1 січня 2020 року становили 0,9 млрд гривень (майже наполовину менше, ніж на початок 2019 року).

Серед субвенцій, наданих із спеціального фонду державного бюджету, найбільшою за обсягом є субвенція на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, що перерахована у передбаченому Законом обсязі (14,7 млрд гривень). При цьому видатки місцевих бюджетів за зазначеною субвенцією здійснені у сумі 13,8 млрд гривень (з урахуванням залишку коштів на початок 2019 року у сумі 0,7 млрд гривень), або 89,5 відсотка загального обсягу наявних коштів. Відтак залишок коштів за зазначеною субвенцією на 1 січня 2020 року становив 1,6 млрд гривень.

Загалом на кінець звітної періоду за субвенціями загального фонду державного бюджету невикористаними залишилися кошти у сумі 9,5 млрд гривень (з них на рахунках місцевих бюджетів відповідно до законодавства збережено 8,5 млрд гривень), залишки коштів за

субвенціями спеціального фонду становили 3,1 млрд гривень, що є наслідком неналежного нормативно-методологічного забезпечення здійснення відповідних видатків, відсутності об'єктивної оцінки реальних потреб регіонів та обґрунтованих розрахунків під час планування і недотримання вимог законодавства при використанні субвенцій (зокрема невжиття розпорядниками коштів місцевих бюджетів належних заходів щодо укладання договорів та контролю за їх виконанням, відміна або зволікання з проведенням закупівель, неякісне оформлення проектно-кошторисної документації).

Відповідно до частини шостої статті 108 Кодексу та статті 25 Закону за 40 рішеннями Кабінету Міністрів України та 89 рішеннями обласних та Київської міської державних адміністрацій (в частині субвенції на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах), погодженими з Комітетом, здійснювалися розподіл та перерозподіл між місцевими бюджетами обсягів окремих субвенцій та стабілізаційної дотації. Третина таких рішень приймалася в останньому кварталі 2019 року, що створило передумови для неповного освоєння відповідних коштів з місцевих бюджетів і свідчить про неефективне управління бюджетними коштами під час їх планування, розподілу та використання.

Кошти державного фонду регіонального розвитку використані у сумі 5,5 млрд гривень (або 76,5 відсотка бюджетних призначень), у тому числі за загальним фондом – 4,8 млрд гривень (або 77,9 відсотка бюджетних призначень), за спеціальним фондом – 0,7 млрд гривень (або 68 відсотків бюджетних призначень). Розподіл таких коштів за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку здійснювався починаючи з травня 2019 року за чотирма погодженими з Комітетом рішеннями Кабінету Міністрів України, хоча частиною п'ятою статті 24¹ Кодексу передбачено затвердження відповідного розподілу у тримісячний строк з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України. Рахункова палата звертає увагу, що у 2019 році Кабінет Міністрів України не забезпечив своєчасного і повного розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку, внаслідок чого на виконання відповідних програм і проектів спрямовано на 23,5 відсотка менше коштів, ніж планувалося.

За 2019 рік до місцевих бюджетів надійшло 300,2 млрд гривень доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів), що на 36,7 млрд гривень (або на 13,9 відсотка) більше, ніж у 2018 році. Збільшення доходів місцевих бюджетів забезпечено завдяки високим темпам

приросту, зокрема податку на доходи фізичних осіб (на 19,8 відсотка), місцевих податків і зборів (на 20,6 відсотка), у складі яких вагомих приріст єдиного податку (на 19,3 відсотка) та податку на нерухоме майно (на 34,3 відсотка). Порівняно з 2018 роком питома вага доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України збільшилася на 1,1 відсоткових пункти і становила 23,3 відсотка.

Видатки місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються до державного бюджету) у 2019 році становили 557,5 млрд гривень, що на 5,7 млрд гривень менше, ніж у 2018 році. При цьому частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України зменшилася на 4,4 відсоткових пункти і становила 40,6 відсотка. Традиційно значну частину видатків місцевих бюджетів становили видатки на соціально-культурну сферу (72 відсотка), з них найбільше видатків спрямовано на освіту (33,6 відсотка), соціальний захист і соціальне забезпечення (18,5 відсотка) та охорону здоров'я (16,1 відсотка). Водночас суттєво збільшилися видатки на будівництво і регіональний розвиток (на 32,9 відсотка) та житлово-комунальне господарство (на 14,4 відсотка).

Відповідно до статей 43 і 73 Кодексу для своєчасного проведення захищених видатків у 2019 році за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка місцевим бюджетам надано позик на покриття тимчасових касових розривів на суму 2,6 млрд гривень, що в 1,3 раза більше, ніж у 2018 році, та свідчить про погіршення стану поточного управління коштами місцевих бюджетів. Разом з тим протягом кількох останніх років залишається законодавчо не врегульованим питання погашення середньострокових позик обсягом майже 9 млрд гривень, що надавалися до 2015 року місцевим бюджетам за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка, незважаючи на наявність відповідних вимог (пункт 21 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Кодексу).

Враховуючи зазначене, Верховна Рада України постановляє:

1. Взяти до відома звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України "Про Державний бюджет України на 2019 рік", згідно з яким державний бюджет виконано за доходами у сумі 998.344,9 млн гривень, видатками – 1.075.122,1 млн гривень, обсягом повернення кредитів – 7.303,4 млн гривень, обсягом надання кредитів – 11.519,9 млн гривень, з дефіцитом у сумі 80.993,7 млн гривень.

2. Кабінету Міністрів України:

1) проаналізувати висновки Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України "Про Державний

бюджет України на 2019 рік", вжити заходів для недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах та для реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати;

2) забезпечити дотримання вимог Кодексу щодо формування проекту державного бюджету на наступні бюджетні періоди на реалістичному прогнозі основних макропоказників економічного і соціального розвитку України та обґрунтованих розрахунках надходжень і витрат державного бюджету з метою покращення якості бюджетного планування та збереження сталості затверджених бюджетних показників;

3) доручити Міністерству фінансів України, Державній податковій службі України і Державній митній службі України вжити необхідних заходів щодо забезпечення виконання планових показників доходів державного бюджету, зокрема шляхом покращення стану справляння та адміністрування податків і зборів;

4) удосконалити методики розрахунку планових показників доходів державного бюджету для забезпечення їх реалістичності, передусім щодо акцизного податку в частині приведення його розрахунку у відповідність із законодавством;

5) запровадити цілісну автоматизовану систему контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів, зокрема тютюнових виробів та алкогольних напоїв;

6) проаналізувати причини щорічного зростання податкового боргу, підвищити дієвість податкового контролю за суб'єктами господарювання, які мають податковий борг, вжити заходів для його скорочення і недопущення нарощування нової податкової заборгованості;

7) вжити заходів для зменшення обсягу необґрунтованих переplat податків і зборів до державного бюджету;

8) доручити Міністерству фінансів України забезпечити контроль за своєчасним і в повному обсязі поданням Державною митною службою України звітів, передбачених частиною третьою статті 59 та частиною третьою статті 60 Кодексу, уніфікувавши форми відповідних звітів Державної податкової служби України і Державної митної служби України;

9) забезпечити під час складання проекту державного бюджету реалістичне планування головними розпорядниками коштів державного бюджету власних надходжень бюджетних установ виходячи, зокрема, з відповідних фактичних показників за попередні роки, а також забезпечити ефективне використання таких коштів, у тому числі

наявних залишків коштів, відповідно до частини четвертої статті 13 та частини дев'ятої статті 51 Кодексу з метою зменшення навантаження на загальний фонд державного бюджету;

10) здійснити чітке розмежування адміністративних послуг та інших платних послуг, що надаються державними органами, і відповідно адміністративних зборів та власних надходжень бюджетних установ, переглянути переліки адміністративних послуг з метою їх актуалізації відповідно до покладених на державні органи завдань та встановити єдиний порядок формування вартості послуг, що надаються державними органами на платній основі;

11) забезпечити виконання плану надходжень від приватизації державного майна та реалістичне планування відповідних надходжень на наступні бюджетні періоди;

12) забезпечити ефективне управління державним боргом, здійснивши заходи щодо мінімізації ризиків посилення боргового навантаження на державний бюджет, насамперед шляхом зменшення вартості державних запозичень і частки боргу, номінованого в іноземній валюті, та збільшення частки довгострокових боргових зобов'язань;

13) подати прогностичні розрахунки виплат у 2021 році за державними деривативами, випущеними в результаті здійснення у 2015 і 2016 роках правочинів з державним та гарантованим державою боргом, на умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 912;

14) вжити заходів щодо поліпшення стану залучення та використання кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів, зокрема щодо здійснення постійного моніторингу і належної координації такого процесу, посилення відповідальності виконавців зазначених проектів за їх несвоєчасну підготовку та реалізацію, а також забезпечити узгодженість показників в інформації, передбаченій пунктом 15² частини другої статті 61 Кодексу, з відповідними показниками в інших розділах річного звіту;

15) забезпечити ефективне управління коштами державного бюджету шляхом здійснення заходів щодо поліпшення ліквідності єдиного казначейського рахунка та більш рівномірне використання коштів державного бюджету протягом року, не допускаючи навантаження на останні місяці року;

16) забезпечити достовірне відображення у бюджетній звітності операцій із залучення коштів єдиного казначейського рахунка на

покриття тимчасового дефіциту ресурсу загального фонду державного бюджету, співставність відповідних планових і фактичних показників та за необхідності внести зміни до законодавства;

17) активізувати роботу з погашення простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, з обов'язковим застосуванням визначених статтею 17 Кодексу механізмів погашення (списання) такої заборгованості;

18) здійснити заходи з мінімізації впливу на показники державного бюджету фіскальних ризиків, пов'язаних із відхиленням фактичних показників у сфері пенсійного забезпечення від планових, зокрема шляхом передбачення у бюджеті Пенсійного фонду України необхідних коштів з урахуванням можливостей державного бюджету, а також врегулювати питання погашення заборгованості за позиками, наданими Пенсійному фонду України у попередніх бюджетних періодах за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка;

19) доручити Міністерству фінансів України за участю головних розпорядників коштів державного бюджету забезпечити проведення постійного моніторингу стану кредиторської і дебіторської бюджетної заборгованості, у тому числі простроченої, за видатками державного бюджету, а також вживати заходів щодо погашення такої заборгованості, передусім простроченої;

20) проаналізувати практику застосування постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1070 "Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти", при цьому за умови значного збільшення обсягів дебіторської заборгованості за видатками державного бюджету встановити причини такого збільшення та у разі потреби внести зміни до цієї постанови;

21) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету посилити контроль за роботою розпорядників коштів нижчого рівня під час укладання договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за рахунок бюджетних коштів на умовах попередньої оплати із забезпеченням ефективного, результативного та цільового використання бюджетних коштів і недопущенням збільшення дебіторської бюджетної заборгованості на кінець бюджетного періоду;

22) доручити Міністерству охорони здоров'я України забезпечити своєчасне здійснення закупівель за видатками на централізовані заходи та постачання відповідних товарів, робіт і послуг до регіонів у відповідному бюджетному періоді, а також вжити заходів для

зменшення дебіторської бюджетної заборгованості за відповідною бюджетною програмою та недопущення утворення нової такої заборгованості;

23) приймати рішення про здійснення перерозподілу витрат державного бюджету та/або передачі бюджетних призначень із дотриманням вимог бюджетного законодавства та лише за наявності об'єктивних підстав і економічної доцільності, забезпечувати подання до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету звернення щодо погодження відповідного рішення разом з деталізованими та достовірними фінансово-економічними розрахунками та обґрунтуваннями;

24) продовжити роботу з оцінки ефективності, результативності та економічної доцільності витрат державного бюджету, зокрема шляхом проведення оглядів витрат державного бюджету та оцінки ефективності бюджетних програм, забезпечивши практичне впровадження результатів здійснення таких заходів під час формування бюджетної політики та планування витрат державного бюджету на середньостроковий період, а також розглянути можливість упорядкування форми відповідної звітної інформації, передбаченої пунктом 15 частини другої статті 61 Кодексу;

25) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету переглянути результативні показники бюджетних програм, забезпечити оптимізацію їх кількості та застосування тих показників, що повною мірою характеризують ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми;

26) звернути увагу головних розпорядників коштів державного бюджету на обов'язковість підготовки в установлені строки нормативно-правового забезпечення для проведення витрат державного бюджету, зокрема порядків використання коштів державного бюджету та паспортів бюджетних програм, а також на необхідність своєчасного проведення процедур публічних закупівель відповідно до бюджетних асигнувань;

27) забезпечити дотримання вимог законодавства щодо здійснення за рахунок резервного фонду державного бюджету непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету, а також вимог постанови Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 415 "Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету" щодо визначення у рішенні про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету умов повернення таких коштів у разі їх надання на умовах повернення;

28) забезпечити належний рівень використання коштів, що надходять у рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ та зараховуються до спеціального фонду державного бюджету, у тому числі залишків таких коштів за минулі роки, з метою своєчасного виконання відповідних програм та передбачених ними заходів;

29) вжити заходів для забезпечення поліпшення ефективності відбору державних інвестиційних проектів, зокрема шляхом раціонального розподілу державних капітальних вкладень, ефективного та результативного використання таких коштів та дотримання строків реалізації відповідних проектів;

30) забезпечити відображення усіх джерел формування державного дорожнього фонду, у тому числі відповідних державних запозичень, і його витрат у місячній та річній звітності про надходження та використання коштів зазначеного фонду, а також визначитися щодо доцільності включення до звітності щодо державного дорожнього фонду і державного фонду розвитку водного господарства показників отримання та використання власних надходжень бюджетних установ для виконання заходів за напрямками використання коштів зазначених фондів, передбаченими статтями 24² і 24⁴ Кодексу, та у разі необхідності внести пропозиції щодо внесення змін до зазначених статей Кодексу для забезпечення однозначного трактування правових норм;

31) забезпечити дотримання вимог частини п'ятої статті 24¹ Кодексу щодо строку затвердження розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку, а також подання разом із звітом про використання коштів зазначеного фонду відповідної аналітичної інформації в розрізі регіонів з наведенням, зокрема, показників видатків за галузевою ознакою і напрямками (заходами) та показників досягнення запланованого соціально-економічного ефекту;

32) внести пропозиції щодо вирішення на законодавчому рівні питання щодо запроваджених Кабінетом Міністрів України у 2018 і 2019 роках одноразової натуральної допомоги "пакунок малюка" при народженні дитини, відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років "муніципальна няня" та допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях, шляхом внесення відповідних змін до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми";

33) здійснити розподіл додаткового обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва,

реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах відповідно до абзацу шостого частини четвертої статті 24² Кодексу у зв'язку з перевиконанням відповідних надходжень до державного дорожнього фонду у 2019 році;

34) звернути увагу відповідних центральних органів виконавчої влади на необхідність своєчасного нормативно-правового забезпечення умов надання і розподілу трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам (якщо у законі про Державний бюджет України такий розподіл не здійснено між місцевими бюджетами) для освоєння таких коштів та здійснення запланованих за їх рахунок заходів у повному обсязі протягом бюджетного періоду;

35) посилити контроль за ефективним використанням субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам шляхом забезпечення, зокрема, належного методологічного супроводу надання субвенцій, постійного моніторингу цільового і своєчасного використання таких коштів з місцевих бюджетів, дотримання виконавської дисципліни розпорядниками таких коштів та мінімізації накопичення залишків таких коштів на рахунках місцевих бюджетів;

36) проаналізувати причини утворення на кінець 2019 року у місцевих бюджетах простроченої кредиторської заборгованості за поточними видатками окремих закладів освіти, вжити заходів для усунення таких причин і недопущення утворення надалі такої заборгованості за видатками, що здійснюються за рахунок освітньої субвенції;

37) внести пропозиції щодо врегулювання питання погашення заборгованості місцевих бюджетів за середньостроковими позиками, наданими за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка;

38) у тримісячний строк подати Верховній Раді України інформацію про виконання цього пункту Постанови.

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради
України

М. К и ї в
* 18 червня 2020 року
№ 722-IX

Д.РАЗУМКОВ